

WYSTAWA „TECHNIKA LEŚNA” MUZEUM LEŚNICTWA W GOŁUCHOWIE

Józef Nadolny

Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie

Zrealizowana i otwarta w 1983 roku w Gołuchowie wystawa „Technika leśna” była pierwszą stałą wystawą Muzeum Leśnictwa w Polsce. Mieściła się w budynku z początku XX wieku, w dawnej stajni, na tzw. „Dybulu”. Autorem scenariusza tej wystawy był dr Andrzej Grabowski, a aranżacji plastycznej Józef Witkowski. Jej rozwinięciem jest wystawa otwarta 14 czerwca 2007 roku w pofolwarczym budynku dawnej owczarni (ryc. 1, 2).

Podczas remontu tego pochodzącego z 1849 roku obiektu zachowano jego historyczną bryłę i architekturę zewnętrzną. Natomiast dla potrzeb wystawienniczych całkowicie przebudowano wnętrze. Uzyskano w ten sposób 683 m² powierzchni wystawowej (o zróżnicowanej wysokości) na parterze budynku i 355 m² na poddaszu.

Przy opracowaniu scenariusza wystawy (mgr inż. Józef Nadolny) i jej aranżacji plastycznej (mgr Rafał Walendowski) zachowano niektóre rozwiązania plastyczne poprzedniej, na przykład okrągłe podesty. Recenzji merytorycznej zawartości wystawy dokonał dr Józef Grodecki. Wystawę wykonali samodzielnie pracownicy działu muzealnego Ośrodka Kultury Leśnej. We własnym zakresie wykonano również rysunki plansz, dokonano wyboru, kadrowania i skanowano fotografie oraz zaprojektowano urządzenia wystawowe. Na zewnątrz zlecono wykonanie 56 gablot, 34 podestów, 36 mb drewnianej zabudowy „imitującej czoło stosu drewna” oraz druk 110 wielkoformatowych fotografii, 49 plansz i mapy Lasów Państwowych.

Ryc. 1. Uroczyste otwarcie wystawy „Technika leśna” w „Owczarni” (fot. A. Antonowicz)

Fig. 1. The gala opening of the exhibition “Forest technique” in the “Sheepfold” (phot. A. Antonowicz)

Ryc. 2. Zwiedzanie wystawy „Technika leśna” w dniu jej otwarcia (fot. A. Antonowicz)

Fig. 2. Visiting the exhibition “Forest technique” in the day of its opening (phot. A. Antonowicz)

Prezentowane na wystawie muzealia techniczne i etnograficzne pochodzą ze zbiorów własnych Muzeum Leśnictwa. Prawie wszystkie (660 eksponatów) są darami jednostek organizacyjnych lub pracowników Lasów Państwowych i biur zarządzania lasu oraz fakultetów leśnych. Tą drogą przekazujemy wszystkim darczyńcom serdecznie podziękowania. Pozostałe eksponaty (zioła, produkty żywiczone, wyroby z drewna, zapałki) w ilości około 100 to materiały.

Wystawione narzędzia, maszyny i urządzenia są w większości egzemplarzami, które nie znajdują już zastosowania w leśnictwie, a niektóre z nich stanowią zabytki techniki. Sposób używania i wykorzystania niektórych ilustrują plansze. Liczne fotografie uzupełniają wystawę merytorycznie i plastycznie. Większe i duże eksponaty są prezentowane bezpośrednio na posadzce, mniejsze na podestach, a drobne w gablotach.

W części niskiej parteru pokazano narzędzia, maszyny i urządzenia używane w hodowli i ochronie lasu oraz w nasiennictwie i szkółkarstwie leśnym. W tej części zwracają uwagę pługi leśne, pogłębiacze, „jeże leśne”, kolekcja kosturów, zamglawiacz i opylacze motorowe oraz bębny wyluszcarskie, drzewołazy, siewniki, wyorywacze i pojemniki do przechowywania nasion. Urozmaiceniem tej części wystawy jest „zainscenizowane” wnętrze „kancelarii” w drewnianej leśniczówce, w którym zwiedzający może „za biurkiem” wykonać pamiątkową fotografię.

W pozostałej „wysokiej części parteru” prezentowane są narzędzia i urządzenia związane z użytkowaniem lasu oraz zrywką i transportem drewna. Szczególnie bogato prezentują się narzędzia do ścinki drzew – siekiery, piły i pilarki, a w gablotach „narzędzia do ich przysposobienia” (ostrzenia, rozwierania, sprawdzania kątów i kształtów ostrza). Znajdują się tu również różnego rodzaju dwukółki, kosze, sanie i inne urządzenia używane do zrywki drewna oraz niewielkie stoiska z narzędziami i maszynami do pielęgnowania upraw (motyki, kosy leśne, tasaki), okrzesywania, korowania drewna i karczowania.

Na poddaszu, w „antresoli wystawowej” przedstawiono dawne sposoby otrzymywania węgla drzewnego, smoły, dziegciu, potażu, sadzy, terpentyny i kalafonii. Pokazane tutaj modele (wykonane w skali 1:20) to zakłady, w których otrzymywano te produkty. Wystawiono tu również „duże” makiety pierwszej polskiej fabryki płyt pilśniowych i suchej destylacji drewna. Znajdują się tutaj również dłuta do zdejmowania kory garbarskiej, narzędzia używane w żywicowaniu oraz podstawowe produkty żywiczone.

Pokazane w tej części wystawy historyczne i współczesne przedmioty wykonane z drewna (narzędzia rolnicze, sprzęty gospodarstwa domowego, instrumenty muzyczne i inne) ilustrują jego wszechstronne i bardzo różnorodne „odwieczne” wykorzystanie.

Znaczną przestrzeń tej części wystawy zajmują narzędzia i instrumenty do pomiaru – grubości, wysokości, przyrostu czy miąższości – drzew i drzewostanów oraz używane w geodezji leśnej i przy kartowaniu (kreśleniu) map. Sposoby korzystania z niektórych ilustrują plansze. Szczególnie uwagę zwracają – duży zbiór średnicomierzy i teodolitów oraz autografy do automatycznego kreślenia map na podstawie obrazu przestrzennego terenu ze zdjęć lotniczych.

WYSTAWA „TECHNIKA LEŚNA” MUZEUM LEŚNICTWA W GOŁUCHOWIE

Streszczenie

Otwarta 14 czerwca 2007 roku wystawa „Technika leśna” Muzeum Leśnictwa prezentuje narzędzia i maszyny leśne niemające już zastosowania w leśnictwie polskim. Sposób używania i wykorzystania niektórych z nich ilustrują plansze. Liczne fotografie, uzupełniają wystawę merytorycznie i plastycznie.

Słowa kluczowe: technika leśna, narzędzia i maszyny leśne, zabytki techniki i etnograficzne, wystawa

“FOREST TECHNIQUE” THE EXHIBITION OF THE FORESTRY MUSEUM IN GOŁUCHÓW

Summary

The exhibition “Forest technique” opened on the 14th of June 2007 in the Forestry Museum presents tools and forest machines which are not applied in Polish forestry already. Boards illustrate the method of using and the application of some of them. Numerous photographs complement the exhibition in the content-related and artistic way.

Key words: forest technique, forest tools and machines, historical monuments of technology and ethnographic, exhibition

„Studia i Materiały Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie” są corocznie ukazującym się periodykiem, którego zakres tematyczny obejmuje: aspekt historyczny i kulturowy leśnictwa oraz środowiska leśnego, zasoby kulturowe i przyrodnicze Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie oraz kronikę OKL Gołuchów.

Wskazówki dla autorów

1. Do druku przyjmowane są wyłącznie niepublikowane wcześniej prace w języku polskim, a w uzasadnionych przypadkach w języku angielskim z polskim streszczeniem.
2. Każda nadesłana praca jest opiniowana przez recenzenta.
3. Artykuł należy przesłać do redakcji w dwóch egzemplarzach; pisany jednostronnie, z odstępem 1,5 pomiędzy wierszami (30 wierszy na stronie, 1800 znaków), marginesem 3 cm z lewej strony i 2 cm z prawej, wielkością czcionki 12.
4. Przesłany materiał powinien zawierać:
 - tytuł w języku polskim lub angielskim,
 - imię i nazwisko(a) autora(ów), adres korespondencyjny (uwzględniający miejsce zatrudnienia), e-mail,
 - tekst pracy łącznie z rycinami i tabelami (łacińskie nazwy gatunkowe i rodzajowe należy pisać kursywą),
 - wykaz literatury (wyłącznie cytowane prace) według wzoru:
Bogdanowski J. 1982. Cmentarze i krajobrazy. *Aura* 11, 6-8.
Jaromi S. 2000. Św. Franciszek i jego naśladowcy w XIII wieku. W: *Między niebem a ziemią. Ku etyce ekologicznej*. Red. A. Dyduch-Falniowska, M. Grzegorzczak, Z. Kijas, Z. Mirek. Inst. Ochrony Przyrody PAN, Inst. Studiów Franciszkańskich, Kraków, 59-73.
Wiśniewski J., Kielczewski B. 2004. Kulturotwórcza rola lasu. Wyd. AR, Poznań, 1-296.
Encyklopedia filatelistyki. 1993. PWN, Warszawa, 1-679.
 - materiał ilustracyjny (mapy, rysunki, fotografie) numerowany łącznie: ryc. 1, ryc. 2...
 - streszczenie w języku polskim i angielskim (600-1000 znaków, 1/2 strony znormalizowanego maszynopisu)
 - słowa kluczowe w języku polskim i angielskim (do 6 słów pomocnych przy indeksowaniu i wyszukiwaniu)
5. Przy cytowaniu obcych ilustracji należy załączyć do maszynopisu pisemną zgodę właściciela praw autorskich, np. muzeum, galerii.
6. Maszynopisy prac należy przesłać na adres redakcji
Ośrodek Kultury Leśnej
ul. Działyńskich 2
63-322 Gołuchów
7. Po przyjęciu pracy do druku (po uzyskaniu pozytywnej recenzji i naniesieniu uwag recenzenta) należy przesłać redakcji wersję elektroniczną – tekst i tabele w programie Word for Windows, a ryciny w formacie JPEG lub TIFF.
8. Redakcja zastrzega sobie prawo korekty pracy.